

Економічні науки

УДК 330.341.1:004.75

Воржакова Юлія Петрівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Маслова Аліса Валеріївна

*студент
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕННЯХ

***Анотація.** Описано механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства в карантинних обмеженнях. Приведена схема механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства та впливу пандемії на конкурентоспроможність.*

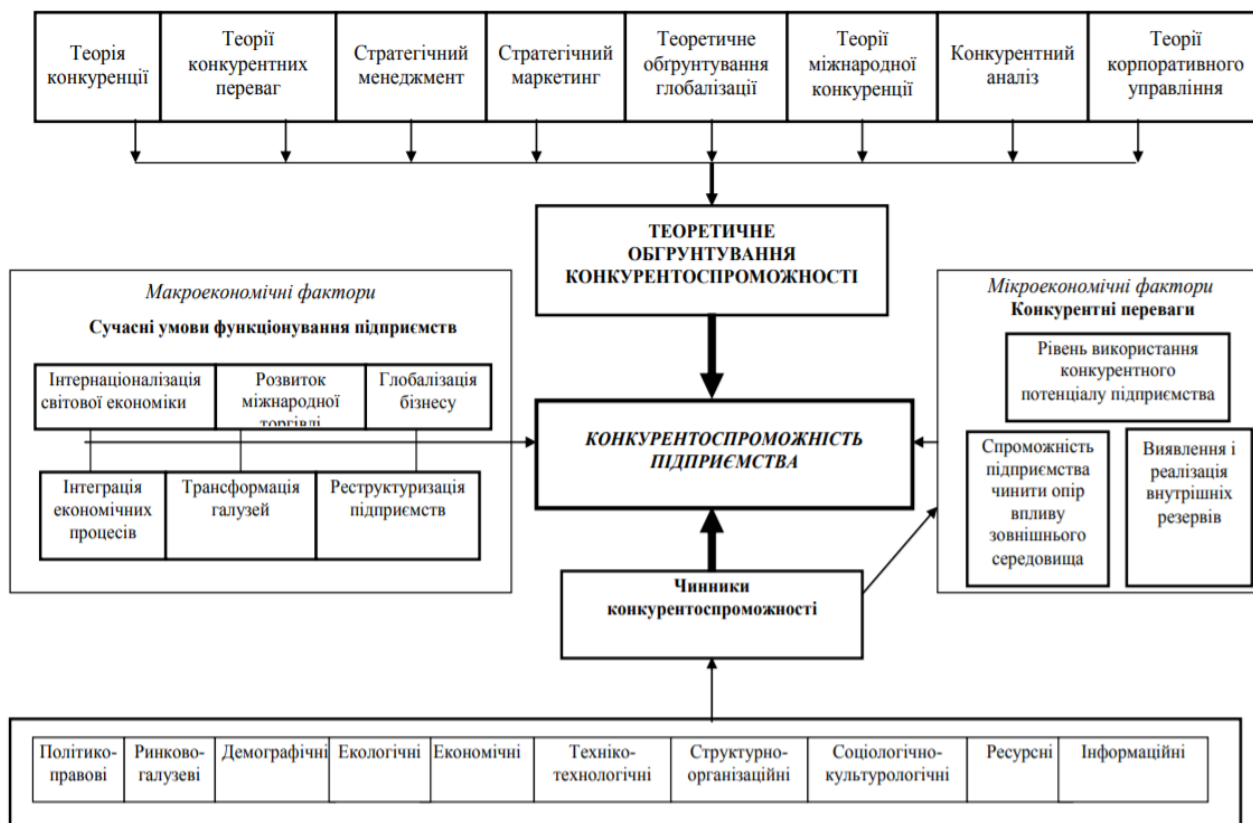
***Ключові слова:** конкурентоспроможність, механізм забезпечення конкурентоспроможності, карантинні обмеження, пандемія.*

В сучасному світі конкурентоспроможність підприємства є найважливішим та багатовимірним показником його стійкості діяльності на ринку, адже відображає його спроможність задовольняти споживачів в умовах конкуренції та впливу конкурентного середовища. Підприємство не може бути конкурентоспроможним, якщо його продукція чи послуга не має збуту, не потрібна споживачу та не створює відповідної цінності. В умовах пандемії і відповідно карантинних обмежень питання формування

механізму для забезпечення рівня конкурентоспроможності набуває особливого значення.

Конкурентоспроможність підприємства - це ефективне використання конкурентних переваг для реалізації поставлених стратегічних цілей діяльності підприємства та забезпечення соціально-економічних потреб споживачів, а механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства – це інструменти та засоби управління, які допомагають забезпечувати гідний рівень конкурентоспроможності на ринку [1, с. 7].

Питання забезпечення конкурентоспроможності вивчалось вітчизняними та зарубіжними науковцями, серед яких: Янковий О.Г. [1], Лупак Р.Л., Васильців Т.Г. [2], Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. [3], Ткаченко В.В. [6].

Рис. 1. Механізм формування конкурентоспроможності підприємства

Джерело: [3, с. 226]

На загальну конкурентоспроможність підприємства прямо чи опосередковано впливають чинники макро- та мікросередовища, які

формують кінцевий результат діяльності компанії на ринку. Загальний механізм забезпечення конкурентоспроможності представлений на рис. 1.

Механізм забезпечення конкурентоспроможності компанії спрямовується на: 1) подолання негативних факторів впливу, шляхом створення відповідного захисту; 2) нарощення конкурентоспроможності позитивними факторами впливу, використання їх для своєї ж користі, створюючи конкурентні переваги; 3) гнучкість дій та рішень керівництва для поєднання дій в середовищах негативних та позитивних чинників [3, с. 228].

В умовах пандемії не тільки підприємства, а й цілі галузі майже припинили свою діяльність. Багато компанії втратили позиції на ринку в результаті запровадження обмежувальних заходів, частка компаній заморозила інвестиції та виробничі ланцюжки в умовах невизначеності. Карантинні заходи негативно вплинули на сферу нерухомості, а саме майже зник попит на короткострокову оренду житла, внаслідок збільшення пропозиції від орендарів знизилась ціна на оренду плати приблизно на 30% [5].

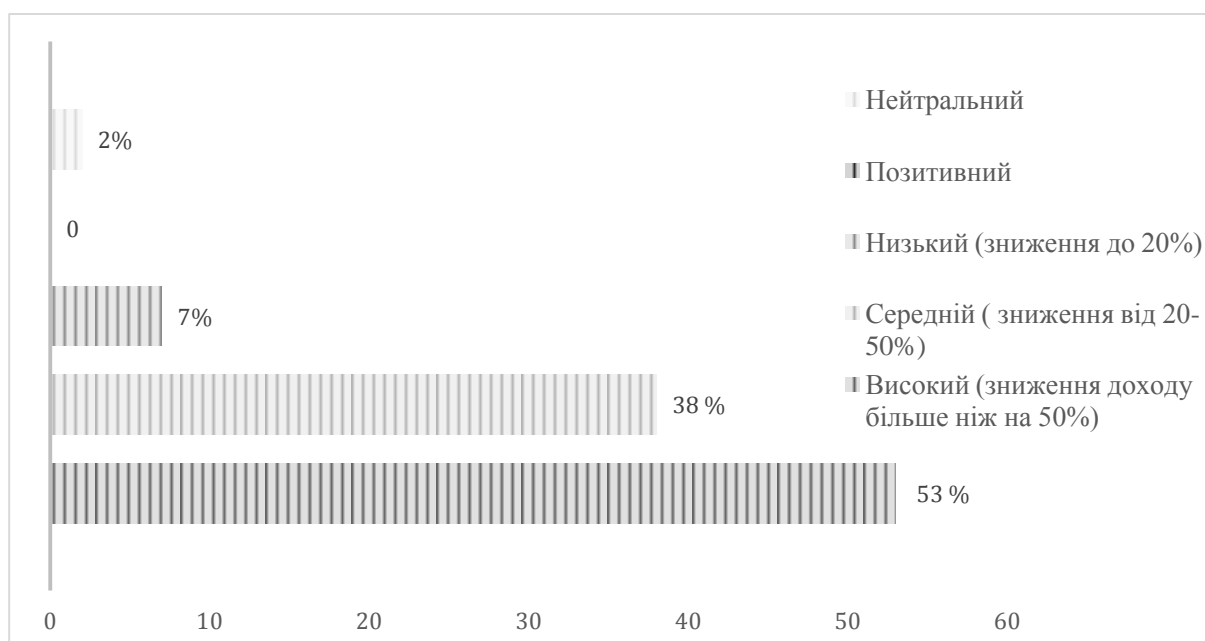
Найбільше в Україні від жорстокого карантину постраждали пасажирські перевезення (зупиненні на 2-3 місяці). Щодо харчової промисловості, то деякі підприємства стикнулись із швидким зростанням попиту на продукцію в умовах панічного скуповування споживачами, а інші виробники навпаки мали менший попит з боку секторів харчової промисловості як ресторанний бізнес та кафе. Тому підприємства вдавались до зміни асортименту, його удосконалення, упакування продукції "з собою", впровадження додаткових послуг доставки тощо.

Медична галузь, транспортні служби доставки, галузь телекомунікацій (оператори зв'язку, інтернет-провайдери) в умовах пандемії мають позитивну динаміку своїх фінансово-економічних показників та попиту на продукцію. Диверсифікація та оптимізація

асортименту лікарських масок стала трендом серед виробників. Тільки за 3 місяці карантину "Укрпошта" відправила 55 тисяч посилок з медикаментами в регіони України. Підприємства, які працювали у сфері ритейлу змушені перейти в онлайн-продажі та наповнювати сайти, сторінки повним асортиментом продукції, хоча й загальні показники онлайн-продаж не змогли перекрити падіння офлайну [5].

Пандемія значно вплинула на різні сфери діяльності підприємств, змінила конкурентоспроможність галузей та економік країн в цілому. Тому важливим завданням для підприємств в умовах пандемії залишилось гнучкість, забезпечення конкурентоспроможності, задоволення споживчих уподобань та вибір доцільної політики оптимізації асортименту продукції.

За даними опитування Аналітичного центру економіку-правових досліджень та прогнозування пандемія Covid-19 значно знизила доходи підприємств. Результати представлено на рис. 2.

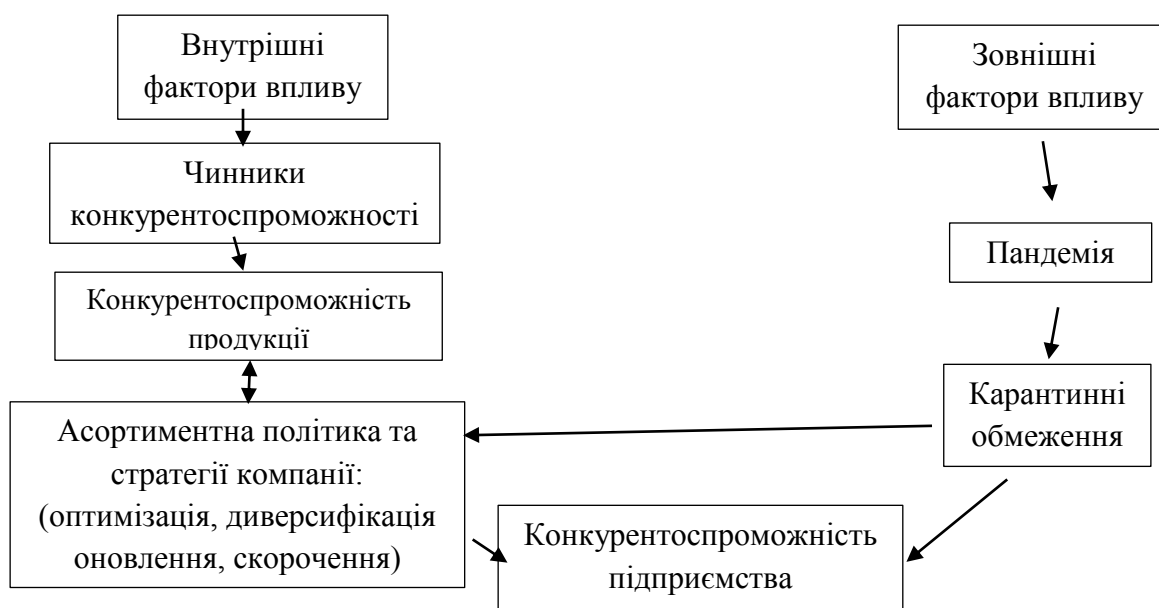
Рис. 2. Рівень зниження доходів/продаж підприємств, %

Джерело: складено на основі [7]

З рисунка видно, що пандемія немає позитивного впливу, тільки 2 % опитаних зазнали нейтрального рівня впливу, тобто не відчули

змін доходів під час обмежень. Вплив пандемії на діяльність підприємств зображено на рис. 3. Конкурентоспроможність підприємства формується під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників впливу. Саме професіоналізм працівників, технології, рівень якості, фінансово-економічні показники є внутрішніми чинниками та впливають на конкурентоспроможність продукції і вибір асортиментної стратегії.

На рисунку зображено, що зовнішні чинники: політичні, економічні, екологічні, ринкові та, звичайно, пандемія, яка формує карантинні обмеження для підприємств та змушує переглядати політику діяльності підприємств, а також прийняти відповідні заходи щодо політики компанії із найменшим ризиком зниження конкурентоспроможності компанії на ринку.

Рис. 3. Вплив пандемії на конкурентоспроможність підприємств

Джерело: складено автором

Можна зробити висновок, що вдало підібраний механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства - це гарантія його успіху та здатності задовольняти споживчі бажання, а доцільна асортиментна політика допомагає забезпечити гідний рівень конкурентоспроможності на ринку особливо в умовах пандемії.

Література

1. Конкуренентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред. О.Г Янкового]. Одеса: Атлант, 2013. С. 470 URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/monografiya_ep_2013.pdf (дата звернення 25.12.2021)
2. Лупак Р. Л., Васильців Т.Г. Конкуренентоспроможність підприємства : навч. посіб. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/Konkurentospromozhnist_p-va_Lupak__Vasilciv.pdf (дата звернення 25.12.2021)
3. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Конкуренентоспроможність підприємства: навчальний посібник Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с. URL: <http://www.dut.edu.ua/ua/lib/1/category/96/view/221> (дата звернення 26.12.2021)
4. Вплив COVID-19 та карантинних обмежень на економіку України *Кабінетне дослідження*. липень 2020. с. 55 URL: <https://www.kas.de/uk/web/ukraine/einzeltitel/-/content/vpliv-covid-19-ta-karantinnih-obmezen-na-ekonomiku-ukraini> (дата звернення 25.12. 2021)
5. Донован П. Економіка страху: как коронавирус изменит бизнес и потребителей Forbes Contributor URL: <https://www.forbes.ru/biznes/395525-ekonomika-straha-kak-koronavirus-izmenit-biznes-i-potrebiteley> (дата звернення 10.01.2022)
6. Ткаченко В.В. Забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах пандемії COVID-19. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби*. 2021. Випуск 1. С. 199-

212. URL: <http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs2/article/view/554/751>
(дата звернення 11.01.2022)

7. Бізнес та Covid-19: вижити не можна померти *Аналітичний центр економіко-правових досліджень та прогнозування*. URL: https://fru.ua/images/doc/analytics/BUSINESS_AND_COVID-19.pdf (дата звернення 10.01.2022)